

Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii, ul. Rymera 3/4, 40-048 Katowice
 www.energiaisrodowisko.pl; e-mail: office@fewe.pl; tel./fax. 32 203 51 14

Zielone zamówienia publiczne

Instytucje publiczne stanowią jedną z większych grup konsumentów w Europie, wydając około 16% Produktu Krajowego Brutto (PKB) Unii Europejskiej. Dlatego też wykorzystując swoją siłę nabywczą i dokonując wyboru produktów oraz usług, które są przyjazne dla środowiska, instytucje te mogą w istotny sposób przyczynić się do zrównoważonego rozwoju.

Ekologiczne zamówienia publiczne obejmują szeroki zakres produktów i usług, takich jak m.in.: zakup energooszczędnych komputerów oraz budynków, zakup wyposażenia biurowego wykonanego z drewna, którego wykorzystanie nie narusza równowagi ekologicznej, zakup papieru nadającego się do ponownego przetworzenia, samochodów elektrycznych, przyjaznego środowisku transportu publicznego, naturalnej żywności dla stołówek (produkowanej w ekologicznych gospodarstwach rolnych), elektryczności pochodzącej z odnawialnych źródeł, systemów klimatyzacji wykorzystujących najnowocześniejsze rozwiązania ekologiczne.

Zakupy przyjazne środowisku

Dokonywanie zakupów przyjaznych środowisku produktów i usług to także dawanie dobrego przykładu i oddziaływanie w ten sposób na rynek. Instytucje publiczne poprzez promowanie ekologicznych zamówień mogą w istotny sposób zachęcić przemysł do rozwijania technologii przyjaznych środowisku. W przypadku niektórych rodzajów produktów, prac oraz usług wpływ ten może okazać się szczególnie znaczący ze względu na to, że zamówienia publiczne mają ogromny udział w rynku (przykładowo w sektorze komputerów, energooszczędnych budynków, transportu

W tym numerze:

1. Zielone zamówienia publiczne	s. 1
2. Dopłaty do kolektorów słonecznych	s. 3
3. Strony internetowe dla miast - Energia i Środowisko	s. 4
4. Rada na rzecz Zrównoważonej Gospodarki Energetycznej Gminy	s. 5

publicznego). Na koniec, biorąc pod uwagę metodologię LCC (koszty cyklu życia) do oceny zamówienia, ekologiczne zamówienia publiczne pozwalają równocześnie na oszczędności pieniędzy, jak i zapewnienie ochrony środowiska.

Działania Unii Europejskiej

Przez szereg lat instytucje publiczne nie brały pod uwagę wartości ekologicznej dóbr, usług lub robót. Jednakże globalna sytuacja ekonomiczna oraz polityczna uległa zmianie, pojawiła się idea zrównoważonego rozwoju („rozwoju, który zaspokaja potrzeby obecnego pokolenia bez pozbawiania przyszłych pokoleń możliwości zaspokojenia ich potrzeb”) oraz konieczność brania pod uwagę kwestii ochrony środowiska we wszystkich innych politykach (obok zagadnień natury ekonomicznej oraz społecznej). Zrównoważony rozwój, od momentu wprowadzenia do Traktatu w 1997 r., jest uznawany za cel nadrzędny UE. W 2002 r. w Lizbonie liderzy państw UE oświadczyli, iż ich celem jest uczynienie z Unii Europejskiej „najbardziej konkurencyjnej, dynamicznej oraz opartej na wiedzy gospodarki na świecie, będącej w stanie zapewnić zrównoważony wzrost gospodarczy, z większą liczbą i lepszymi miejscami pracy oraz większą spójnością społeczną” do roku 2010. Strategia lizbońska uzupełniona została o trzeci ekologiczny filar będący następstwem przyjęcia w Göteborgu Strategii Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej przez Radę Europejską w 2001 r. Strategia ta stanowiła punkt zwrotny. Od tego czasu celem UE stało się promowanie wzrostu gospodarczego i spójności

społecznej przy jednoczesnym należytym poszanowaniu ochrony środowiska. I na odwrót, oznacza ona, iż cele związane z ochroną środowiska będą musiały uwzględniać wpływ na gospodarkę oraz społeczeństwo, tak aby osiągnąć, na ile będzie to możliwe, rozwiązania korzystne dla gospodarki, zatrudnienia oraz środowiska.

W 2002 r. Rada oraz Parlament Europejski przyjęły szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego, określający plan działań na rzecz środowiska na terytorium UE na kolejne dziesięć lat. Program ten ustanawia cztery priorytetowe obszary, w przypadku których wymagane jest natychmiastowe podjęcie działań: zmiana klimatu, przyroda oraz bioróżnorodność, zarządzanie zasobami, a także środowisko i zdrowie. Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania nie będzie możliwe bez integracji wymiaru środowiskowego z obszarami wszystkich innych polityk na drodze odpowiedniego wdrażania polityki ochrony środowiska poprzez zwiększenie wykorzystania instrumentów rynkowych oraz poprzez akcje informacyjne skierowane do opinii publicznej w celu propagowania koniecznych zmian w jej zachowaniu. Na poziomie światowym ekologiczne zamówienia publiczne wymienia się zwłaszcza w kontekście planu wdrożenia ze Światowego Szczytu na temat Zrównoważonego Rozwoju, który odbył się w Johannesburgu w 2002 r., a który nakłania „odpowiednie władze na wszystkich poziomach do uwzględniania kwestii zrównoważonego rozwoju przy podejmowaniu decyzji” oraz do „promowania polityki zamówień publicznych, które zachęcą do rozwoju oraz rozpowszechniania bezpiecznych dla środowiska produktów oraz usług”.

Dyrektywy dotyczące zamówień publicznych (tzn. Dyrektywa 2004/18 Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi oraz Dyrektywa 2004/17 Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych) przyjęte w dniu 31 marca 2004 r. konsolidują oraz stanowią dopełnienie

kontekstu prawnego. W ich preambułach oraz przepisach wspomina się szczególnie o możliwościach wzięcia pod uwagę czynników ekologicznych przy wyborze specyfikacji technicznych oraz kryteriach oceny, a także klauzulach umów. Pomimo tego, iż dyrektywy te mają zastosowanie wyłącznie w przypadku umów w ramach zamówień publicznych, których szacunkowa wartość przewyższa określony poziom (o czym wspomina się w powyższych dyrektywach), Trybunał Sprawiedliwości postanowił, że zasady Traktatu Wspólnot Europejskich, dotyczące równego traktowania oraz przejrzystości, a także wolnego przepływu towarów, kapitału oraz usług, mają również zastosowanie do umów o wartości poniżej tych poziomów.

Potencjalne korzyści dla środowiska

Komisja Europejska współfinansowała projekt badawczy pod nazwą RELIEF, przeprowadzony w celu dokonania naukowej oceny potencjalnych korzyści dla środowiska w przypadku, gdyby ekologiczne zamówienia publiczne wprowadzone zostały w Unii Europejskiej na szeroką skalę. Wyniki prac:

- 1.) Gdyby wszystkie instytucje publiczne działające na obszarze UE zażądały dostaw elektryczności ekologicznej, przyczyniłoby się to do redukcji CO₂ o 60 mln ton, co stanowi redukcję gazów cieplarnianych o 18%, do której to redukcji UE zobowiązała się zgodnie z postanowieniami Protokołu z Kioto. Prawie takie same oszczędności można byłoby uzyskać, gdyby instytucje publiczne korzystały z budynków o wysokiej jakości ekologicznej.
- 2.) Gdyby wszystkie instytucje publiczne działające na obszarze UE korzystały z bardziej energooszczędnych komputerów, doprowadziłoby to do sytuacji, w której cały rynek poszedłby w tym kierunku, i przyczyniłoby się to do redukcji emisji CO₂ o 830 tys. ton.
- 3.) Gdyby wszystkie europejskie instytucje publiczne zastosowały oszczędzające wodę toalety i krany w swoich budynkach, przyczyniłoby się to do zmniejszenia zużycia wody o 200 mln ton (stanowi to równowartość 0,6% ogólnego zużycia wody w gospodarstwach domowych na obszarze UE).

Źródło tekstu i informacji:

Ekologiczne zakupy! Podręcznik dotyczący ekologicznych zamówień publicznych, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, 2005.

Dopłaty do kolektorów słonecznych na poziomie 45%

17 czerwca 2010 r. Zarząd NFOŚiGW podpisał z sześcioma bankami umowy, uruchamiające program dopłat do kredytów bankowych na zakup i montaż kolektorów słonecznych.

Osobom fizycznym i wspólnotom mieszkaniowym nie podłączonym do sieci ciepłowniczej, poprzez banki, NFOŚiGW proponuje 45% dopłaty do zakupu i montażu kolektorów słonecznych do ogrzewania wody użytkowej. Wyjątkowy charakter tego wydarzenia polega m.in. na tym, że uruchamiany właśnie instrument finansowy adresowany jest do osób fizycznych, podczas gdy najczęściej partnerami NFOŚiGW są samorządy, przedsiębiorstwa, instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe. Wynika to z faktu, że Narodowy Fundusz, który nie posiada żadnych oddziałów regionalnych, wspiera finansowo te przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska, których ponadregionalny zasięg lub skala wnioskowanej pomocy przekracza możliwości funduszy wojewódzkich.

Gdzie udać się po dopłatę do kredytu?

Lista banków, które przystąpiły do programu:

- Bank Ochrony Środowiska S.A.
- Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.
- Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A.
- Krakowski Bank Spółdzielczy
- Mazowiecki Bank Regionalny S.A.
- Warszawski Bank Spółdzielczy.

Kto i na jakich zasadach może skorzystać z dopłat do kredytów?

Instrument dopłat jest adresowany do osób fizycznych dysponujących prawem do nieruchomości oraz do wspólnot mieszkaniowych, których budynki nie są podłączone do sieci ciepłowniczej.

Dopłaty będą udzielane do kredytów zarówno na zakup jak i montaż kolektorów słonecznych oraz aparatury niezbędnej do ich prawidłowego funkcjonowania (w tym: sporządzenie projektu budowlano-wykonawczego, zakup: kolektora słonecznego (płaskiego lub rurowego), nowego zasobnika wodnego, automatyki, aparatury pomiarowej i instalacji, cie-

Na dopłaty NFOŚiGW zarezerwowano 300 mln zł do wypłacenia w latach 2010–2014

płomierza oraz montaż zestawu). Wysokość dopłaty z NFOŚiGW wynosić będzie 45% brutto ww. kosztów poniesionych przez inwestora. Wysokość dopłaty będzie obliczana proporcjonalnie do kosztów nieprzekraczających 2.500 zł za metr kwadratowy powierzchni zainstalowanych kolektorów.

Na dopłaty NFOŚiGW zarezerwowano 300 mln zł do wypłacenia w latach 2010–2014. Pozwoli to na osiągnięcie efektu ekologicznego w postaci zainstalowania kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni ponad 250 tys. m², co przyczyni się do redukcji emisji CO₂ o 36 tys. ton.

Procedura uzyskania kredytu z dopłatą NFOŚiGW

1) Należy zgłosić się do banku z wnioskami:

- udzielenie kredytu na zakup i montaż instalacji solarnej
- oraz o dopłatę z NFOŚiGW na spłatę 45% kapitału kredytu.

2) Otrzymany kredyt można przeznaczyć na sporządzenie projektu, zakup kolektorów i niezbędnej aparatury oraz montaż instalacji.

3) Aby otrzymać 45% dopłatę z NFOŚiGW, gdy instalacja będzie gotowa, musi zostać przeprowadzony jej odbiór techniczny przez uprawnionego do tego wykonawcę lub inspektora nadzoru budowlanego.

4) Po przeprowadzeniu odbioru technicznego instalacji, wszystkie faktury za wykonanie projektu, zakup i montaż instalacji należy przedłożyć w banku.

Źródło informacji i tekstu:

- strona internetowa NFOŚiGW www.nfosigw.gov.pl
- Informacja prasowa NFOŚiGW pt. "Dopłaty do kredytów na kolektory słoneczne" (17 czerwiec 2010)

Strony internetowe dla miast – Energia i Środowisko

W ramach realizacji projektu „Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji dotyczących ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju gospodarki energetycznej na poziomie lokalnym” Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii uruchomiła 15 lipca 2007 r. serwis edukacyjny www.czestochowa.energiaisrodowisko.pl będący narzędziem komunikacji i aktywizacji lokalnego społeczeństwa, przedsiębiorców i instytucji w wybranym zakresie energetyki i ochrony środowiska, co jest pierwszym tego typu modelem w Polsce.

Korzystając z nabytych wcześniej doświadczeń serwis edukacyjny stworzony dla miasta Częstochowy został zweryfikowany i zmodyfikowany tak aby mógł pełnić rolę serwisu informacyjno-edukacyjnego dla różnych grup miast i gmin, w tym:

- dużych miast powyżej 200 tys. mieszkańców
- średnich miast o ilości mieszkańców od 20 tys. do 200 tys.
- małych miast i gmin wiejskich poniżej 20 tys. mieszkańców.

Serwisy miejskie powstają w ramach realizacji projektu „Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi”, dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Strona internetowa dla Katowic

W grudniu 2009 r. stworzono stronę internetową dla miasta Katowice w kategorii miast powyżej 200 tys. mieszkańców (miasto liczy ponad 308 tys. mieszkańców) funkcjonującą pod adresem www.katowice.energiaisrodowisko.pl. Na stronie internetowej miasta zamieszczono podstawowe informacje nt. wykorzystania energii w mieście (energia ciepła, energia elektryczna, energia gazowa), podstawowe informacje nt. warunków geo-

graficzno-przyrodniczych miasta, poradniki FEWE oraz odnośnik na platformę e-learningową FEWE (www.e-szkolenia.fewe.pl), podstawowe akty prawne, zaprezentowano dobre przykłady zarządzania energią i środowiskiem, zarówno w Katowicach, jak i innych miastach europejskich.

Strona dla Miasta Katowice

Strona dla Miasta Jaworzno

W czerwcu 2010 r. stworzono portal Energia i Środowisko dla Jaworzno funkcjonującą pod adresem www.jaworzno.energiaisrodowisko.pl. Podobnie jak w Katowicach na stronie zawarto informacje nt. energii w mieście (energia ciepła, energia elektryczna, energia gazowa, energia odnawialna, projekt założeń, słabe i silne strony), dokumenty i akty prawne, dobre praktyki w Jaworznie, poradniki FEWE. Miasto podejmuje szereg działań mających na celu likwidację niskiej emisji, co również zostało szeroko przedstawione na przedmiotowej stronie.

Grupy docelowe serwisów

- mieszkańcy miasta, gospodarstwa domowe
- małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe
- zarządcy, deweloperzy i właściciele budynków
- nauczyciele i uczniowie.

Strona dla Miasta Jaworzno

Rada na rzecz Zrównoważonej Gospodarki Energetycznej Gminy

Na lokalnym rynku energii ważą się interesy: publiczny – organizacji i planowania zaopatrzenia w energię (ładu energetycznego) i komercyjny – przedsiębiorstw energetycznych ukierunkowanych na maksymalizację zysku ze swojej działalności.

Dobrze jest jeżeli wyważenie tych interesów powstaje w duchu wzajemnego zrozumienia i w sposób kompromisowy. Temu najlepiej sprzyjać będzie forma platformy współpracy w tworzeniu i realizacji założeń i planu zaopatrzenia gminy w energię. Dlatego też dla opracowania pierwszych lub aktualizacji założeń i planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe powinno się powołać Komitet Sterujący, który od początku lub po opracowaniu założeń może się przekształcić w Radę na rzecz Zrównoważonej Gospodarki Energetycznej Miasta/Gminy. Niezależnie od powołania i funkcjonowania Komitetu Sterującego, winno się stworzyć z ramienia Miasta/Gminy Grupę Roboczą dla opracowania założeń i planu. Wzorem pierwszego, ponad 100 tys. miasta w Polsce polecamy w większych miastach powołanie przy Prezydencie Miasta Rady na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gospodarki Energetycznej Miasta.

Cel działania Rady

Celem funkcjonowania Rady na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gospodarki Energetycznej Miasta jest inicjowanie i koordynacja działań oraz opiniodawanie i doradztwo dla wspierania polityki działań Gminy na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gospodarki Energetycznej i Ochrony Środowiska.

Generalnym celem działań Rady jest pobudzenie wszystkich lokalnych podmiotów na rzecz inicjo-

wania i realizacji przedsięwzięć efektywnego wykorzystania energii i odnawialnych źródeł energii oraz aktywne ich włączenie w proces społecznego planowania zaopatrzenia Gminy w energię jak również poprawy warunków środowiska między innymi przez eliminację niskiej emisji.

Zadania Rady

- 1) Przedstawianie propozycji działań w zakresie zrównoważonej gospodarki energetycznej Gminy.
- 2) Inspirowanie rzeczowo właściwych instytucji i firm do opracowania i realizacji programów oraz przedsięwzięć w zakresie zrównoważonej gospodarki energetycznej i poprawy stanu środowiska naturalnego.
- 3) Ocena etapowych i końcowych rozwiązań polityki rozwoju gospodarki energetycznej Gminy, w szczególności założeń, planów i programów energetycznych, uwzględniających ochronę środowiska naturalnego.
- 4) Wypracowywanie kompromisowych rozwiązań między potrzebą regulacji przez Gminę lokalnego rynku energii przez plany i programy, a interesem społeczności lokalnej i podmiotów funkcjonujących na tym rynku.
- 5) Okresowe monitorowanie zmian w gospodarce energetycznej Gminy.

Do zadań Rady należało będzie także wspomaganie „Systemu Zarządzania Energią i Środowiskiem Miasta” w osiąganiu celów zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy.

Źródło informacji i tekstu:

Sławomir Pasierb, Praktyczne aspekty planowania energetycznego w gminach, Katowice 2010 (poradnik FEWE dostępny na stronie www.energiaisrodowisko.pl/publikacje/poradnik-5)

Wsparcie udzielone przez Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach realizacji projektu „Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi”.

Poglądy wyrażone w niniejszym dokumencie należą do Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii.